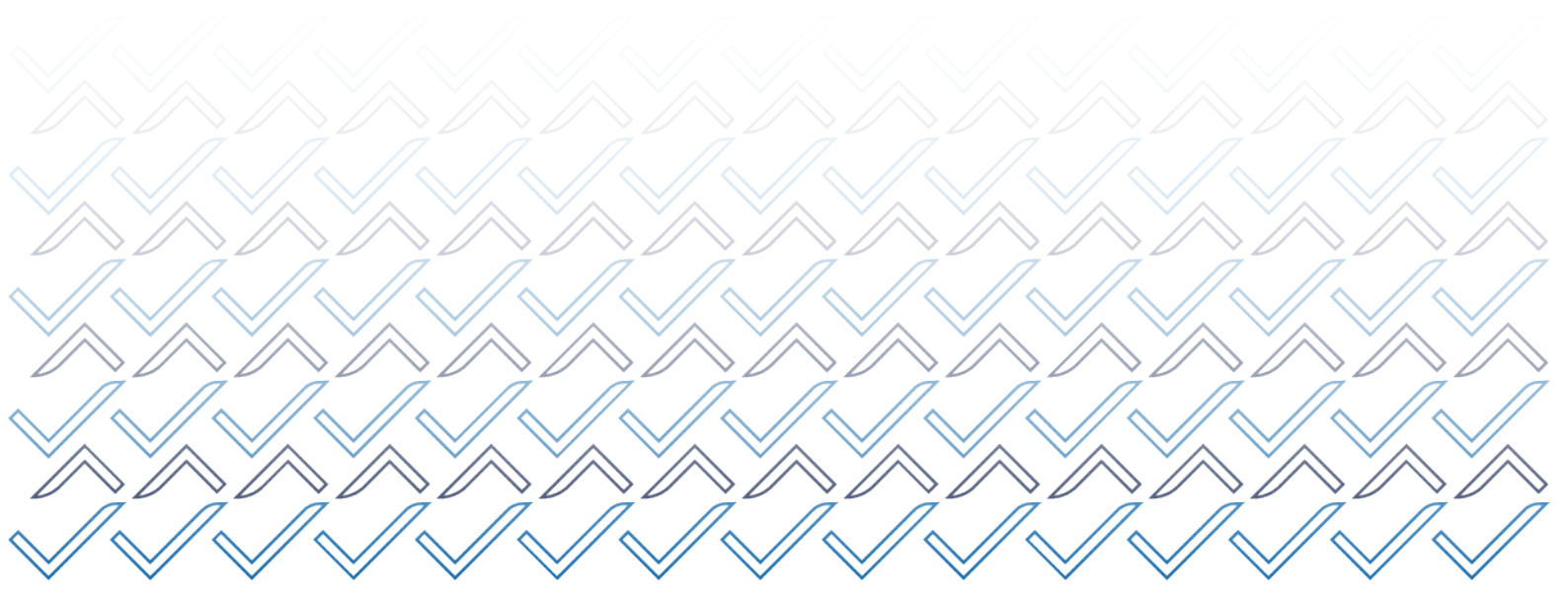

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

2022 METŲ ILGALAIKIO DARBO IŠMOKŲ FONDO FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ FINANSINIO AUDITO REZULTATAI

2023 m. rugsėjo 29 d.

Nr. FAE-7

Valstybės kontrolė – aukščiausiaji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Giedrė Stalauškienė (departamento vadovė), Rita Švedienė (grupės vadovė), Laura Janulevičienė, Jaroslav Rimoit, Laimutė Kazlauskienė.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai.

TURINYS

ĮŽANGA	4
AUDITO REZULTATAI	6
1. FONDO ATASKAITŲ RINKINIŲ VERTINIMAS	6
1.1. Finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų	6
1.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas	9
2. SUVIENODINTI VALSTYBĖS SOCIALINIŲ FONDŲ BIUDŽETŲ SUDARYMO PRINCIPAI	10
PRIEDAI	12
1 priedas. Audito apimtis ir metodai	12
2 priedas. Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ataskaitų rinkiniui	14

ĮŽANGA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Valstybės kontrolės įstatymu¹ ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu², atlikome 2022 metų Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių finansinį auditą. Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kurie apima tarptautinius audito standartus. Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu nustatyti dalykai, o nepriklausomos nuomonės dėl fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių pareiškiamos audito išvadoje. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 1 priede „Audito apimtis ir metodai“ (12–13 psl.).

Ilgalaikio darbo išmokų fondo paskirtis

Ilgalaikio darbo išmokų fondas įsteigtas 2017 m. Jo paskirtis – užtikrinti papildomas finansines garantijas mokant ilgalaikio darbo išmokas asmenims, kurie atleisti pagal Darbo kodekso 57 str. (darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės) ir kurių darbo santykiai pas tą patį darbdavį tęsėsi daugiau nei penkerius metus, ir sankcijų taikymo išmokas (mokėtos iki 2021-12-31) atleistiems darbuotojams, kurių Lietuvos Respublikos jurisdikcijoje registruotiems darbdaviams pritaikytos Europos Sąjungos sankcijos pagal 2006 m. gegužės 18 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 765/2006 dėl Baltarusijai taikomų ribojamųjų priemonių³. Fondą administruoja Valstybinio socialinio draudimo fondo (VSDF) valdyba ir kitos VSDF administravimo įstaigos⁴, kurios nuostatuose nustatyta tvarka priima sprendimus dėl ilgalaikio darbo ir sankcijų taikymo išmokų skyrimo ir mokėjimo ir atlieka kitas joms pavestas fondo administravimo funkcijas⁵.

Fondo lėšos 2022 metais buvo naudojamos pagal Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintą 2022 metų fondo lėšų sąmatą⁶. Finansų ministerija yra atsakinga už laikinai laisvų fondo piniginių išteklių valdymą ir investavimo sprendimų priėmimą⁷.

Remiantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu⁸, šis fondas yra viešojo sektoriaus subjektas, kurio finansinės ataskaitos sudaromos vadovaujantis šiuo įstatymu⁹ ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (VSAFAS), o fondo lėšų sąmatos vykdymo ataskaita sudaroma pagal Išteklių fondų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisyklės¹⁰.

¹ Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 2 d. 4 p. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

² Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 30 str. 2 d. 4 p. ir 3 d. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

³ Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas, 1 str. 1 d., 9, 9¹ ir 13 str. 1 d.

⁴ Ten pat, 13 str. 2 d.

⁵ Ten pat, 19 str.

⁶ 2022 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 19 str., 9 priedas.

⁷ Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas, 14 str. 4 d.

⁸ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2 str. 19 d. ir 22 d. 6 p. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

⁹ Ten pat, 19 str. 1 ir 2 d., 21 str. 1 d. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

¹⁰ Finansų ministro 2014-12-16 įsakymas Nr. 1K-461 (2020-12-03 įsakymo Nr. 1K-401 redakcija).

Fondo metinių ataskaitų rinkinys ne vėliau kaip iki kitų metų spalio 1 d. teikiamas Vyriausybei, kuri, pritarusi ataskaitų rinkiniui, teikia jį Seimui ne vėliau kaip iki spalio 10 d. Valstybės kontrolė ne vėliau kaip iki spalio 1 d. Vyriausybei ir ne vėliau kaip iki spalio 10 d. Seimui pateikia valstybinio audito išvadą ir audito ataskaitą dėl audituotų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių¹¹.

---

¹¹ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 30 str. 3 d., 32 str. 6 ir 7 d. (redakcija galiojusi iki 2022-12-31).

AUDITO REZULTATAI

1. FONDO ATASKAITŲ RINKINIŲ VERTINIMAS

1.1. Finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų

1. Viešojo sektoriaus subjektai buhalterinę apskaitą turi tvarkyti vadovaudamiesi Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (VSAFAS). Ilgalaikio darbo išmokų fondo (IDIF) administratorius ne visais atvejais taikė VSAFAS: nustatė finansinės būklės (trumpalaikių įsipareigojimų, sukaupto perviršio ar deficito straipsnių), veiklos rezultatų (socialinių išmokų sąnaudų, pagrindinės veiklos perviršio ar deficito, grynojo perviršio ar deficito straipsnių) ir grynojo turto pokyčių (ataskaitinio laikotarpio grynojo turto ir sukaupto perviršio ar deficito straipsnių) ataskaitų bei atitinkamų aiškinamojo rašto duomenų reikšmingų¹² iškraipymų (2–9 p.), kurie turėjo įtakos auditoriaus nuomonei. Šioje ataskaitoje pateikiame ir nustatytus duomenų iškraipymus bei informacijos atskleidimo trūkumus, kurie nedarė įtakos auditoriaus nuomonei, bet į juos turėtų būti atsižvelgta rengiant fondo kitų ataskaitinių laikotarpių ataskaitas (10–12 p.). Apie visus nustatytus duomenų iškraipymus VSDF valdyba audito metu informuota raštu¹³. Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka pateikta 2 priede (14–15 psl.).

Imtasi veiksmų klaidų taisymui, tačiau dar išliko trūkumai dėl sąnaudų užregistravimo ne tą ataskaitinį laikotarpį

2. Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo 9 str.¹⁴ ir 11-ąją VSAFAS¹⁵ sąnaudos pripažįstamos ir registruojamos apskaitoje tą ataskaitinį laikotarpį, kurį buvo patirtos – kai uždirbamos su jomis susijusios pajamos, t. y. parduodamos prekės arba suteikiamos paslaugos, atliekami veiksmai, vykdant priskirtas funkcijas, neatsižvelgiant į pinigų išleidimo laiką. Tokius reikalavimus sąnaudų apskaitai nustato ir fondo apskaitos politika¹⁶.
3. 2021 m. IDIF finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių finansinio audito¹⁷ metu nustatėme atvejų, kai apskaitoje dalis sąnaudų užregistruota ne tą ataskaitinį laikotarpį ir nebuvo užregistruotos sąnaudos ir su jomis susijusios sukauptos mokėtinos sumos pagal 2018–2021 m. priimtus sprendimus dėl išmokų skyrimo. VSDF valdybai rekomendavome¹⁸ išmokų taikomojoje sistemoje įdiegti programinės įrangos funkcionalumus ar taikyti kitas

¹² Žr. šios ataskaitos 1 priedą „Audito apimtis ir metodai“.

¹³ Valstybės kontrolės 2023-08-01 raštas Nr. SD-(120-9.1.1-E-6163)-784.

¹⁴ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 9 str. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

¹⁵ 11-asis VSAFAS „Sąnaudos“, 4 p.

¹⁶ VSDF valdybos direktoriaus 2021-12-30 įsakymas Nr. V-662 (2022-12-28 įsakymo Nr. V-496 redakcija).

¹⁷ Valstybinio audito ataskaita, 2022-10-03 Nr. FAE-10.

¹⁸ Valstybės kontrolės 2022-06-17 raštas Nr. SD-(120-9.1.1-E-6119)-496.

priemonės, užtikrinančias laiku atliekamą ir visų duomenų apie priimtus sprendimus dėl ilgalaikio darbo ir sankcijų taikymo išmokų skyrimo perkėlimą į Finansų valdymo sistemą.

4. Įgyvendinant teiktą rekomendaciją įvyko teigiamų pokyčių fondo apskaitoje: fondo administratorius įvertino apskaitoje neužregistruotus sprendimus paskirtų ir neišmokėtų išmokų atvejais ir 2022 m. apskaitoje atliko sąnaudų ir įsipareigojimų duomenų taisymus. Fondo administratorius informavo, kad 2023 m. liepos mėn. įdiegė programinius pakeitimus, kurie automatiniu būdu turėtų identifikuoti paskirtas, bet neišmokėtas išmokas¹⁹.
5. Visgi, 2022 m. dar išliko neužtikrintas visapusiškas sąnaudų kaupimo principo laikymasis – ne visais atvejais sąnaudos ir įsipareigojimai mokėti ilgalaikio darbo išmokas apskaitoje yra užregistruojami tą ataskaitinį laikotarpį, kai buvo priimti sprendimai dėl jų skyrimo (sprendimas, kaip ūkinę operaciją pagrindžiantis ir visus privalomus rekvizitus turintis dokumentas teisinę galią įgyja jo užregistravimo DVS metu). Nustatėme, kad 13 sprendimų, priimtų 2022 m., užregistruoti 2021 m. apskaitoje (37,8 tūkst. Eur suma sumažintos 2022 m. socialinių išmokų sąnaudos) ir 101 sprendimas, priimtas 2023 m., užregistruotas 2022 m. apskaitoje (241,7 tūkst. Eur suma padidintos 2022 m. socialinių išmokų sąnaudos). Fondas numato svarstyti galimybę išmokų taikomojoje sistemoje atlikti programinius pakeitimus, kurie sąnaudų įrašus į Finansų valdymo sistemą perduotų pagal sprendimų skirti išmokas priėmimo ir užregistravimo datą, taip užtikrinant, kad į apskaitą būtų įtrauktos visos fondo išmokų sąnaudos, o kaupimo principo būtų laikomasi pilna apimtimi.
6. Dėl išvardytų aplinkybių:
  - finansinės būklės ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis trumpalaikių įsipareigojimų str. E.II.10 „Sukauptos mokėtinos sumos“ 203,9 tūkst. Eur padidintas likutis (381,0 tūkst. Eur), o str. F.III „Sukauptas perviršis ar deficitas“ – šia suma sumažintas sukauptas perviršis (146 057,5 tūkst. Eur);
  - veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis ataskaitinio laikotarpio str. B.II „Socialinių išmokų“ 203,9 tūkst. Eur padidintos pagrindinės veiklos socialinių išmokų sąnaudos (9 960,1 tūkst. Eur), o str. C. „Pagrindinės veiklos perviršis ar deficitas“ (24 609,5 tūkst. Eur), G. „Grynasis perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką“ (24 372,7 tūkst. Eur) ir I. „Grynasis perviršis ar deficitas“ (24 372,7 tūkst. Eur) perviršis 203,9 tūkst. Eur sumažintas;
  - gryojo turto pokyčių ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis 16 eil. „Ataskaitinio laikotarpio grynasis perviršis ar deficitas“ ir 17 eil. „Likutis 2022 m. gruodžio 31 d.“ (8 ir 9 stulpeliai) perviršis ir grynasis turtas 203,9 tūkst. Eur sumažinti;
  - finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte atitinkamai pateikta neteisinga informacija apie fondo sąnaudas, sukauptas mokėtinas sumas ir perviršį (9, 10, 13 pastaba ir P2, P17, P24).

Atidėjiniai apskaičiuoti nesivadovaujant jų skaičiavimo tvarkos aprašu

7. Pagal Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo 10 str. atsiranda prievolė šio įstatymo 9 str. nurodytiems atleistiems asmenims

¹⁹ VSDF valdybos 2023-08-16 raštas Nr. (1.78E)I-9920.

išmokėti ilgalaikio darbo išmokas, todėl fondo apskaitoje pagal jos apskaitos politiką registruojami ilgalaikio darbo išmokų atidėjiniai. Jų apskaičiavimą reglamentuoja Atidėjinių skaičiavimo tvarkos aprašas²⁰. Aprašas, pagal kurio nuostatas buvo apskaičiuoti 2022-12-31 IDIF atidėjiniai, buvo patikslintas, atsižvelgiant į ankstesnio IDIF audito metu²¹ pateiktus pastebėjimus: pakeistas vidutinio darbo užmokesčio (VDU) apskaičiavimas²².

8. Nustatėme, kad atidėjiniai buvo apskaičiuoti nesilaikant minėto aprašo nuostatų²³ – asmenų VDU skaičiavimams pasirinktas netinkamas draudžiamųjų pajamų laikotarpis (nepagrįstai įtrauktos darbuotojo atleidimo iš darbo mėnesio draudžiamosios pajamos), nes, patikslinus IDIF atidėjinių apskaičiavimo tvarkos aprašą, nebuvo atlikti visi reikiami Valdymo informacinės sistemos, kurioje skaičiuojami atidėjiniai, funkcionalumų pakeitimai. Todėl apskaičiuotas asmenų VDU, kuris turi įtakos asmenų darbo stažo grupės VDU, padidintas, atitinkamai apskaičiuoti ir užregistruoti didesni atidėjiniai ir socialinių išmokų sąnaudos.
9. VSDF valdyba, atsižvelgdama į audito metu nustatytas neatitiktis ir tam, kad būtų galima nustatyti tikslią iškraipymų įtaką fondo finansinėms ataskaitoms, atliko informacinės sistemos pakeitimus ir perskaičiavo atidėjinius. Visa tai įvertinus:
  - finansinės būklės ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis trumpalaikių įsipareigojimų str. E.II.1 „Ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai“ 70,5 tūkst. Eur padidintas likutis (298,4 tūkst. Eur), o str. F.III „Sukauptas perviršis ar deficitas“ – šia suma sumažintas likutis (146 057,5 tūkst. Eur);
  - veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis ataskaitinio laikotarpio str. B.II „Socialinių išmokų“ 70,5 tūkst. Eur padidintos pagrindinės veiklos socialinių išmokų sąnaudos (9 960,1 tūkst. Eur), o str. C. „Pagrindinės veiklos perviršis ar deficitas“ (24 609,5 tūkst. Eur), H. „Grynasis perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką“ (24 372,7 tūkst. Eur) ir J. „Grynasis perviršis ar deficitas“ (24 372,7 tūkst. Eur) – perviršis ta pačia suma sumažintas;
  - gryojo turto pokyčių ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis 16 eil. „Ataskaitinio laikotarpio grynasis perviršis ar deficitas“ ir 17 eil. „Likutis 2022 m. gruodžio 31 d.“ (8 ir 9 stulpeliai) perviršis ir grynasis turtas 70,5 tūkst. Eur sumažinti;
  - finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte atitinkamai pateikta neteisinga informacija apie fondo sąnaudas, trumpalaikius atidėjinius ir perviršį (2, 8, 10 ir 13 pastaba bei P15).

²⁰ VSDF valdybos direktoriaus 2023-02-08 įsakymas Nr. V-54.

²¹ Valstybės kontrolės 2022-07-21 raštas Nr. SD-(120-9.1.1-E-6119)-745.

²² VDU apskaičiuojamas pagal paskutinių 12 mėn., buvusių iki darbuotojo atleidimo iš darbo mėnesio, asmens draudžiamąsias pajamas, nebeįtraukiant atleidimo mėnesio draudžiamųjų pajamų ir nesumuojant laikotarpio, kai asmuo negavo draudžiamųjų pajamų.

²³ Atidėjinių skaičiavimo tvarkos aprašo 5, 6 ir 7 p.

Kiti informacijos atskleidimo trūkumai

10. Nesilaikant VSAFAS²⁴, fondo pinigų srautų ataskaitoje ataskaitinio laikotarpio palūkanų už lėšų, esančių Lietuvos banke, likutį įplaukos nepagrįstai sudengtos su sumokėtų palūkanų išmokomis²⁵.
11. Aiškinamajame rašte nėra pateiktos ataskaitinio laikotarpio finansinių ataskaitų straipsnių sumų reikšmingų pokyčių priežastys. 1-asis VSAFAS²⁶ nurodo, kad finansinių ataskaitų tinkamumas jos vartotojų sprendimams priimti priklauso ne tik nuo informacijos turinio, bet ir nuo reikšmingumo. Viešojo sektoriaus subjektas savo apskaitos politikoje nustato taikytiną reikšmingumo kriterijų, atsižvelgdamas ir į ūkinės operacijos pobūdį, ir į sumos dydį. Detalesnė informacija apie straipsnius, kuriuose nurodytos sumos yra reikšmingos, jei šios informacijos privalomas pateikimas nėra reglamentuotas VSAFAS, aiškinamajame rašte turėtų būti pateikiama atskirai. 6-ojo VSAFAS 15 p. nurodo, kad, jei ataskaitinio laikotarpio finansinių ataskaitų straipsnių sumos, palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu, reikšmingai pasikeitė, turėtų būti nurodomos šių pasikeitimų priežastys. Atsižvelgiant į fondo apskaitoje taikomą reikšmingumo kriterijų²⁷, finansinės būklės ataskaitos str. C.III.6 „Kitos gautinos sumos“ ir A.II.10 „Sukauptos mokėtinos sumos“ sumų pokyčiai yra reikšmingi, bet aiškinamajame rašte nėra informacijos, kokios priežastys juos lėmė²⁸. Nenurodytos gautinų sumų, kurių nuvertėjimas pripažintas, nuvertėjimo pripažinimo priežastys, kaip to reikalauja 17-asis VSAFAS²⁹.
12. Aiškinamojo rašto priede P23 „Finansinės ir investicinės veiklos pajamos ir sąnaudos“ pateiktos sąnaudos (eil. Nr. 2.2–2.4) neatitinka apskaitos duomenų, nes neteisingai detalizuotos pagal jų turinį.

1.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas

13. 2022 m. Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų sąmatos vykdymo ataskaitos duomenimis, 2022 m. fondas gavo 34 590,3 tūkst. Eur įplaukų ir patyrė 11 229,8 tūkst. Eur išlaidų. Visais reikšmingais³⁰ atžvilgiais šio rinkinio duomenys yra teisingi, tačiau atkreipiame dėmesį į nustatytus jų iškraipymus ir informacijos atskleidimo trūkumus, nedarančius įtakos nuomonei, tačiau į juos turėtų būti atsižvelgta rengiant kitų ataskaitinių laikotarpių ataskaitas.

²⁴ 1-asis VSAFAS „Informacijos pateikimas finansinių ataskaitų rinkinyje“, 39 p. ir 5-asis VSAFAS „Pinigų srautų ataskaita“, 17.5 ir 19.11 p.

²⁵ Dėl šios priežasties fondo pinigų srautų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis A.I.5 str. „Gautos palūkanos“ (0,1 tūkst. Eur) ir A.III.3 „Sumokėtos palūkanos“ (549,1 tūkst. Eur) nurodyti pinigų srautai yra 6,6 tūkst. Eur sumažinti, o finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateikta neteisinga informacija apie fondo pinigų srautus (pastaba be numerio).

²⁶ 1-asis VSAFAS „Informacijos pateikimas finansinių ataskaitų rinkinyje“, 35, 37 ir 38 p.

²⁷ IDIF apskaitos politikos, patvirtintos VSDF valdybos direktoriaus 2021-12-30 įsakymu Nr. V-662 (2022-12-28 įsakymo Nr. V-496 redakcija), 110¹ p. numato, kad apskaitoje taikomas reikšmingumo kriterijus yra 0,1 proc. finansinių metų IDIF turto vertės. 2022-12-31 fondo turtas sudarė 146 784,4 tūkst. Eur, todėl ataskaitoms taikomas reikšmingumo kriterijus sudarė 146,8 tūkst. Eur.

²⁸ Kitos gautinos sumos (finansinės būklės ataskaitos str. C.III.6) padidėjo 270,8 tūkst. Eur, didžiausią įtaką turėjo 244,4 tūkst. Eur gautinos palūkanos už investavimą, sukauptos mokėtinos sumos (finansinės būklės ataskaitos str. E.II.10) padidėjo 291,2 tūkst. Eur.

²⁹ 17-asis VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“, 95.2 p.

³⁰ Žr. šios ataskaitos 1 priedą „Audito apimtis ir metodai“.

14. Pagal Išteklių fondų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisyklių reikalavimus³¹ vienas jo sudarymo tikslų yra nurodyti išteklių fondo lėšų sąmatos nevykdymo ir (arba) reikšmingų sąmatos vykdymo skirtumų, lyginant su patvirtinta sąmata ir praėjusio ataskaitinio laikotarpio sąmatos vykdymo duomenimis, priežastis. Ši informacija turi būti pateikiama rinkinio aiškinamajame rašte. Šiame rašte neatskleistos priežastys, lėmusios reikšmingus fondo laikinai laisvų lėšų investavimo išlaidų³² sąmatos vykdymo skirtumus ir išmokų darbuotojams išlaidų padidėjimą. Pastebėjimai dėl priežasčių neatskleidimo buvo teikti ir ankstesnių IDIF auditų metu.
15. Fondo finansinių ataskaitų rinkinio pinigų srautų ataskaitoje nustatyti iškraipymai (ataskaitos 1.1 dalis, 10 p.) turi įtakos ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje pateiktiems duomenims³³.

2. SUVIENODINTI VALSTYBĖS SOCIALINIŲ FONDŲ BIUDŽETŲ SUDARYMO PRINCIPAI

16. Įgyvendinant 2018–2019 m. Valstybės kontrolės teiktas rekomendacijas³⁴, suvienodinti valstybės socialinių fondų – Valstybinio socialinio draudimo fondo, Garantinio fondo, Ilgalaikio darbo išmokų fondo – biudžetų sudarymo ir tvirtinimo principai. 2023-05-23 priimtas Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo įstatymas³⁵, kuriuo vadovaujantis visų valstybės socialinių fondų biudžetai bus sudaromi taikant kaupimo principą ir tvirtinami vienu įstatymu. Įgyvendinant naujas įstatymo nuostatas, patvirtintos Valstybės socialinių fondų biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės³⁶, patvirtinti naujos redakcijos Valstybės socialinių fondų biudžetų planavimo tvarkos aprašai bei Valstybės socialinių fondų biudžetų klasifikacijos ir papildomos lentelės³⁷.
17. 2024 m. valstybės socialinių fondų biudžetai jau bus sudaryti kaupimo principu, tačiau atsiskaitant dėl 2024 m. VSDF valdyba dar teiks po du tuo pačiu kaupimo principu parengtus valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinius (finansinių ataskaitų rinkinį ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį), nes Finansų ministerija dar nėra parengusi VSAFAS pakeitimų, reglamentuosiančių biudžeto vykdymo duomenų atskleidimą metiniame

³¹ Finansų ministro 2014-12-16 įsakymas Nr. 1K-461, 5,4 ir 13 p.

³² Pagal fondo lėšų sąmatos vykdymo ataskaitos duomenis, 2022 m. fondo laikinai laisvų lėšų investavimo išlaidos (III.3 str.) sudarė 549,1 tūkst. Eur ir buvo 4,6 karto didesnės, nei planuota (120,0 tūkst. Eur), o 2022 m. išmokų darbuotojams išlaidos (III.1 str.) sudarė 10 472,1 tūkst. Eur ir buvo 1,5 karto didesnės nei 2021 m. (6 982,3 tūkst. Eur).

³³ Dėl nurodytų priežasčių fondo lėšų sąmatos vykdymo ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis str. II.2 „Pajamos už investuotas laikinai laisvas Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšas“ ir str. III.3 „Laikinai laisvų lėšų investavimo išlaidos“ sumos sumažintos 6,6 tūkst. Eur.

³⁴ Valstybinio audito ataskaita „Valstybinio socialinio draudimo fondo 2017 m. konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“, 2018-10-01 Nr. FA-2018-P-6-4-8-1. Planuoti rekomendacijų įgyvendinimo terminai – 2020-06-30 ir 2020-12-31. Valstybinio audito ataskaita „Valstybinio socialinio draudimo fondo 2018 m. konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“, 2019-09-30 Nr. FA-2. Planuotas rekomendacijos įgyvendinimo terminas – 2020-12-31.

³⁵ Įstatymo Nr. IX-547 pakeitimo įstatymas, 2023-05-23 Nr. XIV-1966.

³⁶ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2023-07-13 įsakymas Nr. A1-461.

³⁷ VSDF valdybos direktoriaus įsakymai: 2023-06-30 Nr. V-273 ir 2023-07-10 Nr. V-291.

ataskaitų rinkinyje. Finansų ministerija iki 2023 m. pabaigos planuoja³⁸ parengti atskirą valstybės socialiniams fondams skirtą standartą, tačiau jo nuostatas numatoma taikyti atsiskaitant dėl 2025 m., nes dar būtina pritaikyti VSAKIS šiems rinkiniams konsoliduoti į nacionalinį finansinių ataskaitų rinkinį.

Valstybės kontrolierius

Mindaugas Macijauskas

---

³⁸ Finansų ministerijos 2023-08-10 pateikta informacija.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„2022 metų Ilgalaikio darbo išmokų
fondo finansinių ir biudžeto vykdymo
ataskaitų rinkinių finansinio audito
rezultatai“
1 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas:

- ✓ įvertinti 2022 metų Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis ir pareikšti nepriklausomas auditoriaus nuomones.

Audituotos 2022 metų Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinės ataskaitos:

- ✓ finansinės būklės, veiklos rezultatų, pinigų srautų, grynojo turto pokyčių ataskaitos ir finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2022-12-31 duomenis.

Audituota 2022 metų Ilgalaikio darbo išmokų fondo biudžeto vykdymo ataskaita:

- ✓ lėšų sąmatos vykdymo 2022-12-31 ataskaita ir jos aiškinamasis raštas.

Veikusios pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- ✓ Fondas neturi pavaldžių, kontroliuojamų ar konsoliduojamų įstaigų.

Auditui taikytas reikšmingumas:

- ✓ Reikšmingu dalyku Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniams yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 1 proc. 2022 m. tipinės veiklos sąnaudų (tai sudarė 102,5 tūkst. Eur). Kokybiškai reikšmingais laikomi ir mažesni iškraipymai, kurie yra svarbūs informacijos vartotojui dėl jų pobūdžio, aplinkybių ar konteksto, kuriems esant jie atsirado. Kokybiškai reikšmingu dalyku yra laikomas ir svarbiausių vidaus kontrolės priemonių nebuvimas ar jų nesilaikymas.

Audito apimties apribojimai:

- ✓ Pažymime, kad audito apimtis nebuvo ribojama.

Auditas atliktas:

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus³⁹, kurie apima tarptautinius audito standartus (TAS)⁴⁰;
- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir

³⁹ 2000–2899-iejį TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2023-08-28).

⁴⁰ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų (iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta nurodoma data 2023-08-28).

vidaus kontrolės apribojimų bei to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Audito apimtis ir metodai

2022 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

2022 m. pradžioje turto likutis buvo iš viso 122 861,6 tūkst. Eur, įsipareigojimų 1 176,8 tūkst. Eur, grynojo turto 121 684,8 tūkst. Eur.
2022 m. pabaigoje turto likutis buvo iš viso 146 784,4 tūkst. Eur, įsipareigojimų 726,9 tūkst. Eur, grynojo turto 146 057,5 tūkst. Eur.

2022 m. gautos pajamos ir patirtos sąnaudos:

Fondas gavo 34 863,6 tūkst. Eur pajamų ir patyrė 10 254,1 tūkst. Eur pagrindinės veiklos sąnaudų, iš jų:

- 9 960,1 tūkst. Eur sudarė socialinių išmokų sąnaudos;
- 86,1 tūkst. Eur sudarė nuvertėjimo ir nurašymo sumų sąnaudos;
- 207,9 tūkst. Eur sudarė kitos sąnaudos.

2022 m. gautos įplaukos ir patirtos išlaidos:

Fondas gavo 34 590,3 tūkst. Eur įplaukų, iš jų:

- 34 494,8 tūkst. Eur sudarė darbdavių įmokų;
- 95,5 tūkst. Eur sudarė kitų teisėtai gautų lėšų.

Fondas patyrė 11 229,8 tūkst. Eur išlaidų, iš jų:

- 10 472,1 tūkst. Eur sudarė išmokos, skirtos darbuotojams mokėti;
- 208,6 tūkst. Eur sudarė fondo administravimo išlaidos;
- 549,1 tūkst. Eur sudarė laikinai laisvų fondo lėšų investavimo išlaidos.

Lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pradžioje – 115 575,6 tūkst. Eur, pabaigoje – 138 936,1 tūkst. Eur.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2022 metų metinių ataskaitų rinkinių duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- Socialinių išmokų sąnaudų, sukauptų mokėtinų sumų, pagrindinės veiklos perviršio ar deficito, grynojo turto (sukaupto perviršio ir deficito), grynojo perviršio ar deficito sritys.

Sritys, kuriose vertintas vidaus kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- Ilgalaikio darbo išmokų sąnaudų / išlaidų srityje (taip pat apima susijusias mokėtinų socialinių išmokų, sukauptų mokėtinų sumų ir pinigų sritis) atliktas vidaus kontrolės procedūrų, skirtų užtikrinti, kad operacijos tikrai įvyko, yra susijusios su audituojamu subjektu, užregistruotos tinkama verte ir pagal apskaitos principus bei taisykles (įskaitant tinkamą ataskaitinį laikotarpį ir tinkamose sąskaitose), testavimas.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalieji testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Turto, pajamų ir įplaukų srityse, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos apimties detalieji testai ir pagrindinės analitinės procedūros. Valstybinio socialinio draudimo fondo audito metu atlikti IDIF socialinių įmokų mažos apimties detalieji testai – pasinaudota audito rezultatais.
- Įsipareigojimų, sąnaudų ir išlaidų srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos ir vidutinės apimties detalieji testai ir pagrindinės analitinės procedūros.
- Rezultato ir perviršio srityje, siekiant gauti atskleidimo tvirtinimą, atliktos pagrindinės analitinės procedūros.
- Laikiniai laisvų lėšų investavimo išlaidų srityse, siekiant gauti atskleidimo tvirtinimą, atliktos pagrindinės analitinės procedūros.
- Metinių ataskaitų sudarymas – atliktos analitinės procedūros, siekiant gauti įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;
- bendras finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus;
- bendras biudžeto vykdymo ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pateikimo reikalavimus.

Valstybinio audito ataskaitos
 „2022 metų Ilgalaikio darbo išmokų
 fondo finansinių ir biudžeto vykdymo
 ataskaitų rinkinių finansinio audito
 rezultatai“
 2 priedas

Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ataskaitų rinkiniui

Eil. Nr.	Straipsniai	IDIF FAR duomenys, tūkst. Eur	Iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA				
A	ILGALAIKIS TURTAS	493,6	-	-
B	BIOLOGINIS TURTAS	-	-	-
C	TRUMPALAIKIS TURTAS	146 290,9	-	-
III.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	7 354,7	-	-
IV.	TRUMPALAIKĖS INVESTICIJOS	101 484,0	-	-
V.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	37 452,1	-	-
D	FINANSAVIMO SUMOS	-	-	-
E	ĮSIPAREIGOJIMAI	726,9	274,4	-
II.	TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	726,9	274,4	-
F	GRYNASIS TURTAS	146 057,5	-274,4	-
III.	SUKAUPTAS PERVERŠIS AR DEFICITAS	146 057,5	-274,4	-
VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS	34 863,6	-	-
I.	FINANSAVIMO PAJAMOS	-	-	-
II.	MOKESČIŲ IR SOCIALINIŲ ĮMOKŲ PAJAMOS	34 863,7	-	-
B	PAGRINDINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS	-10 254,1	274,4	-
I.	NUVERTĖJIMO IR NURAŠYTŲ SUMŲ	-86,1	-	-
II.	SOCIALINIŲ ĮŠMOKŲ	-9 960,1	274,4	-
IV.	KITOS	-207,9	-	-
C	PAGRINDINĖS VEIKLOS PERVERŠIS AR DEFICITAS	24 609,5	-274,4	-
D	KITOS VEIKLOS REZULTATAS	-	-	-
E	FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAS	-217,3	-	-
F	APSKAITOS POLITIKOS KEITIMO IR ESMINIŲ APSKAITOS KLAIDŲ TAISYMO ĮTAKA	-19,5	-	-
G	GRYNASIS PERVERŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ	24 372,7	-274,4	-
H	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	-	-	-

Eil. Nr.	Straipsniai	IDIF FAR duomenys, tūkst. Eur	Išskaičių suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
I	GRYNASIS PERVERŠIS AR DEFICITAS	24 372,7	-274,4	-
GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA				
10	LIKUTIS PRAĖJUSIO LAIKOTARPIO PASKUTINĘ DIENĄ	121 684,8	-	-
17	ATASKAITINIO LAIKOTARPIO GRYNASIS PERVERŠIS AR DEFICITAS	24 372,7	-274,4	-
19	LIKUTIS ATASKAITINIO LAIKOTARPIO PASKUTINĘ DIENĄ	146 057,5	-274,4	-
PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	23 360,5	-	-
I.	ĮPLAUKOS	34 590,4	-6,6	-
II.	PERVESTOS LĖŠOS	-	-	-
III.	IŠMOKOS	-11 229,8	-6,6	-
B	INVESTICINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-1 718,0	-	-
C	FINANSINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-	-	-
D	VALIUTOS KURSŲ PASIKEITIMO ĮTAKA PINIGŲ IR PINIGŲ EKVIVALENTŲ LIKUČIUI	-	-	-
FINANSINIŲ ATASKAITŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS				
	Pastabos (atskleista ne visa privaloma / neteisingai atskleista informacija: reikšmingų pokyčių priežastys, gautinos sumos, pagrindinės veiklos sąnaudos, finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos).		-	-

Šaltinis – Valstybės kontrolė, 2022 m. Ilgalaikio darbo išmokų fondo FAR duomenys

